EMPIRIA
Wspomaganie Rozwoju,
Profilaktyka i Cyberedukacja

MATERIAŁ BEZPŁATNY · STAN NA 10.10.2026

# Napastnik w szkole

ZA DARMO

Jak reagować i jak spokojnie przygotować uczniów — instrukcja dla nauczycieli

- Zasada 4U: Uważaj – Uciekaj – Ukryj się – Udaremnij atak
- NOWE: zapowiedzi MEN i MSWiA z października 2026
- Plakat A4 do pokoju nauczycielskiego
- Pierwsze minuty w sali krok po kroku + rozmowa z 112
- Rozmowa z uczniami klas I–III i IV–VIII bez straszenia
- Wsparcie po zdarzeniu i checklista wychowawcy

Ten materiał nie zastępuje procedury Twojej szkoły. Pomaga ją zrozumieć, przećwiczyć w głowie i omówić z klasą tak, żeby dzieci wiedziały, co robić — a nie bały się bardziej niż przed rozmową.

# Październik 2026: zapowiedzi MEN i MSWiA

Po atakach w szkołach na początku października 2026 r. rząd ogłosił nowe działania. Stan na 10.10.2026 r.: to zapowiedzi — nowe przepisy jeszcze nie obowiązują. Do tego czasu stosujesz procedurę swojej szkoły.

| Co | Status | Co to znaczy dla Ciebie |
|---|---|---|
| **Spotkanie o procedurach bezpieczeństwa z udziałem służb** w każdej szkole | do końca 2026 r. (zapowiedź) | Zbierz pytania uczniów, sprawdź, czy klasa zna sygnał. |
| **Ćwiczenia sytuacji kryzysowych co najmniej raz na półrocze** — także wtargnięcie napastnika i alarm dronowy | przepisy w przygotowaniu | Przećwicz w głowie swoją salę i drogę do schronienia. |
| **Procedura przygotowania na kryzys i reagowania na alarmy** (miejsca schronienia, podział zadań, opieka nad uczniami) | przekazana szkołom | Zapytaj dyrekcję o swoją rolę. |
| **Poradniki MEN „Wiedza moją Tarczą”** dla klas I–III i IV–VII | opublikowane na stronie MEN | Wykorzystaj na godzinie wychowawczej. |
| **Krajowy Trening Rodzinny MSWiA** — 17 października | szkoły poproszone o włączenie | Przekaż informację rodzicom. |

### SYGNAŁY, KTÓRYCH NIE WOLNO ZBAGATELIZOWAĆ

- Zapowiedzi „zrobienia czegoś złego” w szkole — w rozmowie, na czacie, w sieci.
- Groźby, fascynacja sprawcami ataków, przynoszenie noży lub innych niebezpiecznych przedmiotów.
- Nagłe wycofanie połączone z wrogością wobec szkoły lub konkretnych osób.

**Nie zostawiaj tego dla siebie:** od razu dyrektor i pedagog, a przy bezpośrednim zagrożeniu — 112. Napastnikiem może być uczeń lub były uczeń, który zna budynek.

### UWAGA NA DEZINFORMACJĘ

MSWiA apeluje, by nie udostępniać niesprawdzonych „ostrzeżeń” o atakach. Zgłaszaj je policji i przekazuj tylko oficjalne komunikaty szkoły, MEN i policji. W toku są też szkolenia dla 7,5 tys. dyrektorów i aktualizacja poradnika „Bezpieczna szkoła”.

# WTARGNIĘCIE NAPASTNIKA

Najważniejsze zasady dla pracowników szkoły · zasada 4U (CPT ABW i MSWiA)

## 1 UWAŻAJ

- Znaj sygnał alarmu szkoły i drogi wyjścia z sali.
- Strzały, krzyk, panika, komunikat — **nie sprawdzaj**, co się dzieje.
- Oceń w sekundę: uciekać czy ukryć się?

## 2 UCIEKAJ

- Tylko gdy droga jest pewna i z dala od napastnika.
- Zabierz dzieci, zostaw rzeczy.
- Ręce widoczne, idź w ustalone miejsce zbiórki.
- Nie zawracaj, nie zatrzymuj się w budynku.

## 3 UKRYJ SIĘ

- Zamknij drzwi na klucz, zabarykaduj ławkami.
- Zgaś światło, zasłoń okno w drzwiach.
- Dzieci na podłodze, z dala od drzwi i okien.
- Telefony wyciszone, także wibracje. Cisza.

## 4 UDAREMNIJ ATAK

- Ostateczność — tylko dorośli i tylko gdy napastnik wchodzi, a życie jest zagrożone.
- Działaj zdecydowanie, wspólnie z innymi dorosłymi.
- Uczniów nigdy nie uczymy walki.

## GDY PRZYJEDZIE POLICJA

- Ręce puste i widoczne, bez gwałtownych ruchów, nie biegnij w stronę funkcjonariuszy.
- Wykonuj polecenia, nie wskazuj nikogo palcem, nie trzymaj telefonu w dłoni.
- Nie otwieraj drzwi na samo pukanie lub głos — czekaj na potwierdzone odwołanie alarmu.

## 112

Dzwoń, gdy jesteś bezpieczny (lub Policja 997). Podaj: **adres szkoły, miejsce, liczbę napastników, opis, broń, liczbę osób przy Tobie**. Nie rozłączaj się, dopóki operator nie zakończy rozmowy.

# Pierwsze minuty w sali — krok po kroku

Większość decyzji podejmiesz w ciągu kilkudziesięciu sekund. Im prościej masz to ułożone w głowie, tym spokojniej zareagujesz.

1. **Rozpoznaj sygnał.** Alarm, komunikat lub odgłosy z korytarza traktuj poważnie. Nie wychodź „zobaczyć", nie wysyłaj ucznia, by sprawdził.
2. **Zdecyduj: uciekamy czy chowamy się?** Ucieczka tylko wtedy, gdy wiesz, gdzie jest zagrożenie, a droga do wyjścia prowadzi z dala od niego. Gdy nie wiesz — zostajecie w sali.
3. **Zamknij i zabezpiecz drzwi.** Klucz, ławki, szafka. Zasłoń szybę w drzwiach, zgaś światło, opuść rolety, jeśli to nie zwróci uwagi.
4. **Ustaw klasę poza linią drzwi.** Dzieci siedzą lub leżą na podłodze przy ścianie, którą widać najsłabiej od wejścia, z dala od okien.
5. **Zadbaj o ciszę.** Krótko i spokojnie: „Jesteśmy bezpieczni, jeśli jesteśmy cicho. Siadamy tutaj". Telefony wyciszone, łącznie z wibracjami.
6. **Powiadom służby i dyrekcję** zgodnie z procedurą szkoły (112 lub 997, a jeśli rozmowa jest niebezpieczna — SMS do dyrekcji; SMS na 112 działa tylko dla osób z niepełnosprawnością słuchu lub mowy zarejestrowanych w aplikacji Alarm112). Zapisz liczbę uczniów z Tobą i nazwiska tych, których brakuje.
7. **Nie otwieraj nikomu.** Napastnik może podawać się za pracownika lub ucznia. Drzwi otwierasz dopiero po potwierdzonym odwołaniu alarmu lub na polecenie policji.
8. **Gdy napastnik wchodzi do sali,** a nie ma innej drogi — dorośli działają razem, by go powstrzymać. To ostatnia możliwość, nie plan.

### SYTUACJA ZAKŁADNICZA TO INNY SCENARIUSZ

Jeśli napastnik kontroluje pomieszczenie i nie atakuje, a przetrzymuje ludzi: zachowaj spokój, wykonuj polecenia, nie odwracaj się gwałtownie plecami, nie patrz prowokująco w oczy, zapamiętuj szczegóły. Czekaj na działania służb.

# Sytuacje, o których łatwo zapomnieć

Alarm rzadko zastaje nas w idealnych warunkach — z kompletem uczniów w zamykanej sali. Te sytuacje warto omówić w zespole przed ćwiczeniem.

| Sytuacja | Co robić |
|---|---|
| **Przerwa, korytarz** | Wprowadź najbliższe dzieci (także z innych klas) do najbliższej sali, która się zamyka. Liczy się szybkość, nie „własna” klasa. |
| **Sala gimnastyczna, stołówka, biblioteka** | Duże przestrzenie z wieloma wejściami — z góry ustal, które pomieszczenie zaplecza się zamyka (magazyn, szatnia, kuchnia). |
| **Boisko, wycieczka po okolicy** | Nie wracaj do budynku. Oddal się w ustalone miejsce poza szkołą i zadzwoń do dyrekcji. |
| **Uczeń w toalecie lub poza salą** | Nie wychodź go szukać. Jeśli masz kontakt — przekaż, by zamknął się w kabinie i był cicho. Zgłoś brak w meldunku. |
| **Uczniowie ze specjalnymi potrzebami** | Dzieci w spektrum autyzmu, z nadwrażliwością słuchową, z niepełnosprawnością ruchową lub z ADHD potrzebują planu indywidualnego: kto pomaga, gdzie siedzą, co je uspokaja (słuchawki wygłuszające, przytulanka, karta z obrazkiem „cisza”). |
| **Zastępstwo, nowa osoba w zespole** | Na drzwiach każdej sali (od wewnątrz) — kartka z sygnałem alarmu, numerem dyrekcji i miejscem zbiórki. Klucz zawsze w zasięgu ręki. |

### ROZMOWA Z 112 — CO PRZEKAZAĆ

1. Kim jesteś; **dokładny adres szkoły**, które wejście, piętro, numer sali i którędy najlepiej dojechać.
2. Gdzie jest napastnik i dokąd się przemieszcza.
3. Ilu jest napastników, jak wyglądają, czy mają broń lub inne narzędzie.
4. Ile osób jest z Tobą, czy są ranni. Mów o tym, co widzisz, a nie o tym, co Ci się wydaje.
5. Nie rozłączaj się, dopóki operator nie zakończy rozmowy. Jeśli nie możesz mówić, ścisz telefon i zostaw otwarte połączenie.

# Jak przygotować uczniów bez straszenia

Dzieci uczą się bezpieczeństwa najlepiej przez proste, powtarzalne zasady i spokojny ton dorosłego. Nie potrzebują szczegółów ani obrazów zagrożenia.

## Klasy I–III

- Używamy nazwy alarmu przyjętej w szkole, bez słowa „strzelanina".
- Trzy zasady: **słucham pani/pana, siadam w ustalonym miejscu, jestem cicho**.
- Ćwiczymy jak grę w „najcichszą klasę" — kto wytrzyma minutę bez dźwięku.
- Kończymy zawsze komunikatem: „Dorośli w szkole dbają o wasze bezpieczeństwo".

## Klasy IV–VIII

- Można nazwać zagrożenie wprost, rzeczowo i bez epatowania.
- Omawiamy 4U: dlaczego nie wychodzimy sprawdzać, dlaczego cisza i telefony wyciszone.
- Uczniowie wiedzą, co robić na przerwie: najbliższa zamykana sala.
- Rozmawiamy o plotkach i filmikach w sieci — nie nagrywamy, nie udostępniamy.

### CZEGO UNIKAĆ

- Ćwiczeń z udawanym napastnikiem, hukiem czy krzykiem bez wcześniejszej informacji dla uczniów i rodziców.
- Pokazywania nagrań i zdjęć z prawdziwych ataków.
- Uczenia dzieci „walki" — to zadanie wyłącznie dla dorosłych.
- Zbywania pytań („nie myśl o tym") — lepiej: „Dobrze, że pytasz. Mamy plan".

### WARTO WIEDZIEĆ

Od 1 września 2026 r. w klasach IV–VIII obowiązuje co najmniej 1 godzina zajęć z wychowawcą w miesiącu na rozwijanie umiejętności bezpiecznego zachowania się w sytuacjach zagrożeń w czasie pokoju i wojny (rozporządzenie Ministra Edukacji z 22.07.2026 r. w sprawie ramowych planów nauczania, Dz.U. 2026 poz. 1028). Ta rozmowa świetnie się w nie wpisuje.

# Po zdarzeniu lub po ćwiczeniu

Sposób, w jaki zakończymy alarm, decyduje o tym, co dzieci zapamiętają: lęk czy poczucie, że dorośli mieli plan.

### PO ĆWICZENIU

- Krótkie podsumowanie: co się udało, co poprawimy.
- Pytanie do klasy: „Jak się czuliście?” — każda odpowiedź jest w porządku.
- Coś stabilizującego na koniec: oddech, ruch, zwykła lekcja.
- Informacja dla rodziców tego samego dnia.

### PO PRAWDZIWYM ZAGROŻENIU

- Bezpieczeństwo, opieka, kontakt z rodzicami.
- Nie przepytujemy dzieci o szczegóły.
- Rozmowy prowadzą psycholog i pedagog szkolny, w razie potrzeby poradnia.
- Wsparcie także dla nauczycieli.

## Sygnały, które warto obserwować w kolejnych tygodniach

| U dziecka | Co może pomóc |
|---|---|
| Lęk przed pójściem do szkoły, bóle brzucha rano | Stały rytm dnia, przewidywalność, kontakt z rodzicem; zgłoszenie do pedagoga. |
| Nadmierna czujność, reagowanie na każdy hałas | Uprzedzanie o dzwonkach i głośnych zdarzeniach, ćwiczenia oddechowe, miejsce wyciszenia. |
| Powracanie do tematu w zabawie lub rysunkach | To naturalny sposób przepracowania — towarzyszymy, nie zakazujemy. |
| Wycofanie, drażliwość, kłopoty ze snem | Rozmowa z rodzicem, konsultacja z psychologiem. |

### PAMIĘTAJ

Gdy trudności nie mijają po kilku tygodniach albo nasilają się, zaproponuj rodzicom konsultację w poradni psychologiczno-pedagogicznej. Wczesna pomoc skraca drogę do poczucia bezpieczeństwa.

# Checklista wychowawcy

Odhacz na początku roku i po każdej zmianie sali lub planu lekcji.

- [ ] Znam sygnał alarmu o wtargnięciu i odróżniam go od sygnału ewakuacji.
- [ ] Wiem, gdzie jest klucz do sali i czy drzwi zamykają się od środka.
- [ ] Wiem, gdzie w sali jest miejsce najmniej widoczne od drzwi.
- [ ] Mam w telefonie numer dyrekcji i sekretariatu.
- [ ] Na drzwiach od wewnątrz wisi kartka z sygnałem, numerem i miejscem zbiórki.
- [ ] Mam aktualną listę uczniów (papierową lub w telefonie offline).
- [ ] Uczniowie ze specjalnymi potrzebami mają ustalony plan i osobę wspierającą.
- [ ] Omówiłam/omówiłem zasady z klasą w sposób dostosowany do wieku.
- [ ] Rodzice wiedzą, że takie zajęcia się odbywają i jak rozmawiać z dzieckiem w domu.
- [ ] Wiem, do kogo kieruję ucznia, który po zajęciach jest wyraźnie poruszony.

### BEZPIECZEŃSTWO PROCEDURY

Szczegółów procedury (miejsc ukrycia, sygnałów, planów pomieszczeń) nie publikuje się na stronie internetowej ani w mediach społecznościowych szkoły. Uczniom i rodzicom przekazujemy zasady ogólne.


### CHCESZ PEŁNY PAKIET DLA CAŁEJ SZKOŁY?

„Krok przed alarmem” od EMPIRII to kompletny pakiet bezpieczeństwa i ewakuacji 2026/2027 — z pełnym katalogiem zagrożeń, podziałem ról, wzorami dokumentów i materiałami dla uczniów. Wersja dla szkoły podstawowej i dla przedszkola.



**Źródła:** kampania społeczna Centrum Prewencji Terrorystycznej ABW i MSWiA „4U! Uważaj! Uciekaj! Ukryj się! Udaremnij atak!” (4u.tpcoe.gov.pl); rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 31.12.2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach, § 2 (tekst jedn. Dz.U. 2020 poz. 1604 ze zm.); rozporządzenie Ministra Edukacji z 22.07.2026 r. w sprawie ramowych planów nauczania (Dz.U. 2026 poz. 1028); poradnik MEN „Bezpieczna szkoła. Zagrożenia i zalecane działania profilaktyczne w zakresie bezpieczeństwa fizycznego i cyfrowego uczniów” (2020); zapowiedzi MEN i MSWiA z konferencji 8–9.10.2026 r.



**Nota:** Materiał ma charakter edukacyjny i nie zastępuje procedur obowiązujących w Twojej placówce ani poleceń służb. Bezpłatny do użytku w szkole; bez zgody autorki nie wolno go sprzedawać ani publikować jako własnego.



**Opracowała:** Anna Damazyn, EMPIRIA — Wspomaganie Rozwoju, Profilaktyka i Cyberedukacja · gabinet.empiria@gmail.com